

УДК 342.951:796]:378.4(477)

Оксьом Павло

ORCID 0000-0001-7959-2405

Кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент кафедри спортивних дисциплін
і фізичного виховання,
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка
(Суми, Україна) E-mail: oksiom@i.ua

Шумаков Олег

ORCID 0000-0002-4801-0967

Старший викладач кафедри спортивних дисциплін
і фізичного виховання,
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка
(Суми, Україна), E-mail: ovshumakov@ukr.net

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ФІЗИЧНУ КУЛЬТУРУ І СПОРТ» У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Дослідженням було виявлено та описано проблеми реалізації Закону України «Про фізичну культуру і спорт» у навчально-виховному процесі з фізичного виховання студентів у сучасних умовах вищих закладів освіти України.

Проблеми реалізації Закону України «Про фізичну культуру і спорт» у вищих закладах освіти України мають стратегічне значення, оскільки від рівня здоров'я та фізичної підготовленості молоді напряму залежить рівень обороноздатності держави.

Мета дослідження – вивчити проблеми реалізації Закону України «Про фізичну культуру і спорт» у закладах вищої освіти України

Методологічною основою дослідження є системний та особистісно-орієнтований підходи з метою аналізу нормативно-правових актів держави та науково-методичних джерел з питань здійснення фізкультурно-оздоровчої діяльності з студентами вищих закладів освіти. У роботі використано багаторівневий системний аналіз наукових джерел, що ґрунтується на філософському, загально-науковому, частково-науковому та конкретно-науковому рівнях пізнання.

Наукова новизна. На основі аналізу наукових джерел з теми дослідження було виявлено та описано проблеми реалізації Закону України «Про фізичну культуру і спорт» у навчально-виховному процесі з фізичного виховання студентів у сучасних умовах вищих закладів освіти України.

Висновки. Дослідження реалізації Закону України «Про фізичну культуру і спорт» у вищих закладах освіти України виявило ряд серйозних проблем:

– не виконуються головні засади формування державної політики у сфері фізичної культури та спорту;

– напрямки розвитку фізичної культури та спорту не забезпечуються у повній мірі діючими у закладах вищої освіти спортивним клубом, центром студентського спорту та колективом фізичної культури;

– органи державної влади та керівники закладів вищої освіти не сприяють утвердженню державної політики у сфері фізичної культури та спорту шляхом прийняття відповідних нормативних документів та державницьких управлінських рішень;

– відбувається погіршення наукового забезпечення процесу фізичного виховання та впровадження результатів досліджень у практику.

Виявлені дослідженням проблеми реалізації Закону України «Про фізичну культуру і спорт» у вищих закладах освіти України повинні бути врегульовані державою шляхом прийняття відповідних нормативно-правових актів.

Ключові слова: нормативно-правові акти, студенти, фізичне виховання, рухова активність, здоров'я.

Постановка проблеми. За останні роки у вищих закладах освіти України гостро постало питання викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання», адже обсяг навчальних годин з даної дисципліни різко скоротився. Ця негативна тенденція сприяла зниженню рівня рухової активності та погіршенню стану здоров'я студентської молоді, що у цілому призвело до зниження ролі фізичної культури та спорту у формуванні молодого спеціаліста. Рівень рухової активності вітчизняних студентів складає у середньому тільки 15.0 – 20.0 % від належної норми, що за твердженням науковців становить один з найнижчих показників у Європі та не відповідає фізіологічній нормі [4; 12].

На сьогодні студентська молодь є рушійною силою культурних, освітніх та економічних перетворень у житті держави Україна, а отже потребує держаної підтримки у питанні рухової активності, фізичної підготовленості, зміцненні здоров'я та працездатності. У різні роки різні аспекти фізичного виховання студентської молоді вивчалися та аналізувалися передовими науковцями. Так вченими (Срмаков С. С., 2013; Носко М. О., 2010; Кривенцова І. В., 2013; Булатова М. М., 2004 та ін.) ґрунтовно вивчалися питання підвищення рівня фізичної підготовленості студентів. Інша частина науковців (Візітей Н. Н., 2005; Видрін В. М., 2006; Круцевич Т. Ю., 2008; Кривенцова І. В., 2011 та ін.) займалась питанням формування фізичної культури особистості фахівців. Важливим аспектам та психо-фізіологічним особливостям спортивного тренування студентської молоді були присвячені дослідження провідних фахівців (Запорожанов В. О., 2013; Козіна Ж. Л., 2011 та ін.).

Науковці, викладачі вищої школи та весь фізкультурно-спортивний загал, що переймаються питаннями фізичного виховання у закладах вищої освіти України глибоко стурбовані критичною ситуацією, яка сталася з викладанням навчальної дисципліни «Фізичне виховання». Провідні вчені називають дану ситуацію «катастрофічною» і вважають, що «сучасна система фізичного виховання перебуває в занепаді» та потребує негайних та рішучих змін [6; 7; 11].

Слід відзначити, що у більшості вищих закладів освіти України, поряд з іншими актуальними аспектами фізичного виховання студентської молоді дуже гостро постають питання нормативно-правового забезпечення та проблеми управління навчально-виховним процесом з фізичного виховання.

Мета дослідження – вивчити проблеми реалізації Закону України «Про фізичну культуру і спорт» у закладах вищої освіти України.

Методологічною основою дослідження є системний та особистісно-орієнтований підходи з метою аналізу наукових публікацій і методичних джерел та педагогічного досвіду з питань здійснення фізкультурно-оздоровчої діяльності з студентами вищих закладів освіти. У роботі використано багаторівневий системний аналіз наукових джерел, що ґрунтується на філософському, загально-науковому, частково-науковому та конкретно-науковому рівнях пізнання.

Методи дослідження: аналіз наукових публікацій та нормативно-правових актів з теми дослідження, інтерпретація його результатів, узагальнення.

Наукова новизна. На основі аналізу наукових джерел з теми дослідження було виявлено та описано проблеми реалізації Закону України «Про фізичну культуру і спорт» у навчально-виховному процесі з фізичного виховання студентів у сучасних умовах вищих закладів освіти України.

Результати дослідження. Як показує аналіз нормативних документів [1; 2; 3; 5], фізичне виховання у закладах вищої освіти України є важливою частиною загальної культури майбутнього фахівця та засобом формування його особистості у сучасних умовах. Основними нормативно-правовими актами на яких базується система фізичного виховання у вищих закладах освіти України є: Конституція України, Закон України «Про освіту», Закон України «Про вищу освіту», Закон України «Про фізичну культуру і спорт», Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття») та ін.

Українське суспільство та держава завжди значну увагу приділяли питанням фізичного виховання студентів вищих закладів освіти України, про що свідчать прийнята державою у різні роки ціла низка нормативно-правових актів [1; 2; 3; 9]. У житті кожного студента фізичне виховання є важливим фактором формування особистості, зміцнення здоров'я, підготовки до захисту Батьківщини, трудової діяльності та проведення активного дозвілля.

Наказом МОН України №4 від 11.01.2006 р. «Про затвердження Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах» [9], був прийнятий основний нормативно-правовий акт, яким детально та ґрунтовно було унормовано особливості організації занять з навчальної дисципліни «Фізичне виховання» у вищих навчальних закладах. Фізичне виховання як навчальна дисципліна було включено у навчальні плани всіх спеціальностей протягом всього періоду навчання в обсязі 4-х годин на тиждень за виключенням останнього випускного семестру. Загальна відповідальність за здійснення цього процесу даним нормативно-правовим актом покладалася на керівника закладу вищої освіти.

Проте, 7 лютого 2020 року Наказ МОН України № 4 від 11.01.2006 р. втратив чинність і була порушена єдина, обґрунтована, струнка, чітко вибудована та зрозуміла всім учасникам навчально-виховного процесу система фізичного виховання студентів у вищих закладах освіти. На сьогоднішній день, у вищих закладах освіти України, на жаль, відсутній єдиний підхід до викладання фізичного

виховання, що наштовхує нас на думку про недостатність чіткого розуміння важливості даного процесу перш за все у представників влади. Про наявність кризи у фізичному вихованні студентської молоді красномовно говорить і той факт, що більшість університетів відмовились від викладання фізичного виховання, як обов'язкової навчальної дисципліни на 2–4 курсах і залишили її тільки на 1 курсі навчання, а є і такі, у яких «Фізичне виховання не викладається зовсім. Студентам запропоновано займатись у різних спортивних секціях, де заняття не є обов'язковими. При цьому, дане рішення керівники ЗВО намагаються обґрунтувати нібито нестачею коштів та автономією закладу вищої освіти. У дослідженні [12] вказується, що самостійно фізичною культурою та спортом займаються тільки 10,0 % студентів, ще близько 55,0 % – займаються нерегулярно, а 35,0 % студентів взагалі не займаються. А отже, можна констатувати, що у даних умовах проблема здоров'я студентів стає ще гострішою та болючішою. Серед основних причин, що заважають студентам самостійно займатись фізичною культурою та спортом, були названі: відсутність вільного часу – 60,0%, відсутність бажання – 29,0 %, відсутність умов для занять – 11,0 %.

Стаття 4 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» регламентує засади державної політики у сфері фізичної культури та спорту. У зазначеній статті вказується на те, що державна політика у сфері фізичної культури та спорту ґрунтується на засадах: визнання фізичної культури як важливого чинника всебічного розвитку особистості та формування здорового способу життя, а також сприяння безперервності та послідовності занять фізичною культурою та спортом громадян різних вікових груп [3].

Таким чином засади (суть) державної політики у галузі фізичного виховання у вищих закладах освіти служать основою для визначення головних напрямів фізичного удосконалення молодого покоління.

Означені основи державної політики перш за все адресовані управлінським структурам, організаціям усіх рівнів, керівникам навчальних закладів, фахівцям, які займаються питаннями фізичного виховання дітей, учнівської і студентської молоді в системі освіти України. Вони є обов'язковими для дошкільних, середніх загальноосвітніх, професійно-технічних та вищих закладів освіти усіх форм власності. Тож залишається відкритим питання як ректори вищих закладів освіти України виконують норми статті 4 Закону України «Про фізичну культуру і спорт». Залишається також невизначеним питання про те, як можна ліквідувати обов'язкові заняття студентів з фізичного виховання на 2, 3, 4 курсах навчання забезпечити всебічний розвиток особистості та формування здорового способу життя, а також сприяти безперервності та послідовності занять фізичною культурою та спортом протягом навчання у вищому закладі освіти.

У статті 7 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» зазначено, що важливими показниками, які забезпечують формування державної політики у сфері фізичної культури та спорту, є показники рівня фізичного здоров'я різних груп населення та залучення громадян до занять масовим спортом [3].

Ліквідація занять з фізичного виховання для студентів 2, 3, 4 курсів негативно впливає на здоров'я та є перешкодою до залучення до занять масовим спортом. Ця тенденція посилюється ще й скороченням кількості спортивних секцій, що відбувається через скорочення штату викладачів кафедр фізичного виховання. Очевидним є те, що цей показник не забезпечує формування державної політики у сфері фізичної культури та спорту.

Статтею 9 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» задекларовано, що спортивні клуби є закладами фізичної культури і спорту, які забезпечують розвиток визначених напрямів фізичної культури і спорту, видів спорту, здійснюють фізкультурно-оздоровчу та/або спортивну діяльність, надають послуги у сфері фізичної культури і спорту. Спортивні клуби діють на підставі статуту (положення) та реєструються у встановленому порядку [3].

Створення спортивних клубів у вищих закладах освіти було затверджено Наказом МОН України №210 від 22 березня 2002 року «Про утворення фізкультурно-спортивних клубів та їх осередків у вищих, середніх та професійно-технічних навчальних закладах». Клуби у своїй діяльності керуються Конституцією України, Законом України «Про фізичну культуру і спорт», Законом України «Про освіту» Законом України «Про об'єднання громадян» [10]. Проте, у переважній більшості випадків спортивні клуби були організовані як структурні підрозділи вищих закладів освіти, без статусу юридичної особи і напрямом їх наявності та фінансування залежить від управлінських рішень ректорів. Як правило такі клуби не мають достатньої кількості штатних посад та не можуть охопити обов'язковими заняттями з фізичного виховання переважну більшість студентів. Тим більше, що діяльність фізкультурно-спортивних клубів базується на самоуправлінні та добровільності членства та участі у його справах. Виходячи з цього можна констатувати, що існуючі нині умови функціонування спортивних клубів у вищих закладах освіти не можуть у повній мірі забезпечити розвиток визначених напрямів фізичної культури і спорту, видів спорту, здійснювати фізкультурно-оздоровчу та/або спортивну діяльність, надавати послуги у сфері фізичної культури і спорту.

Стаття 14 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» передбачає функціонування у закладах вищої освіти України центрів студентського спорту закладів вищої освіти (ЦСС ЗВО) [3].

Необхідно зазначити, що на сьогоднішній день, проєкт Постанови КМУ «Про затвердження положення про ЦСС ЗВО» не реалізований. В умовах, що склалися, керівники деяких ЗВО на свій розсуд створили центри студентського спорту та включили до власних Положень лише окремі вимоги не реалізованого проєкту Постанови КМУ «Про затвердження положення про ЦСС ЗВО» і затвердили порядок їх функціонування внутрішніми наказами керівника ЗВО.

Оскільки на сьогоднішній день відсутні будь-які нормативні документи про центри студентського спорту у закладах вищої освіти, які були б затвержені Наказом МОН України, або Постановою Кабінету Міністрів України, то можна побачити випадки створення таких умов, коли ЦСС ЗВО перетворюється у спортклуби, або на колишні КФК, осередки яких діяли у ЗВО. Відзначається також дублювання у Положенні про ЦСС ЗВО функції організації серед здобувачів вищої освіти масового спорту, або студентського спорту, що раніше покладалися на кафедри фізичного виховання.

У статті 18 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» зазначено, що колективи фізичної культури є громадськими об'єднаннями фізкультурно-спортивної спрямованості, які діють на підприємствах, в установах, організаціях з метою здійснення фізкультурно-оздоровчої діяльності. КФК можуть бути осередками фізкультурно-спортивних товариств [3].

Слід зазначити, що ще недавно добре відомі нам добровільні фізкультурно-спортивні товариства «Буревісник» та «Гарт», осередки яких об'єднували колективи фізичної культури вищих закладів освіти в останні десятиріччя стрімко втратили свої позиції. Виходячи з обставин, що склалися осередки спортивних товариств, які фрагментарно ще залишились у деяких вищих закладах освіти не можуть виконати своє основне завдання – забезпечення систематичних занять студентів фізичною культурою та спортом.

У статті 26 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» передбачено, що «органи державної влади та органи місцевого самоврядування сприяють розвитку фізичної культури в закладах освіти. Фізична культура у сфері освіти має на меті забезпечити розвиток фізичного здоров'я учнів та студентів, комплексний підхід до формування розумових і фізичних здібностей особистості, вдосконалення фізичної та психологічної підготовки до активного життя, професійної діяльності на принципах індивідуального підходу, пріоритету оздоровчої спрямованості, широкого використання різноманітних засобів та форм фізичного виховання і масового спорту, безперервності цього процесу протягом усього життя» [3].

Також у зазначеній статті зазначено, що «фізична культура у сфері освіти базується на затверджених відповідно до закону державних стандартах освіти, спрямованих на забезпечення науково обґрунтованих норм рухової активності дітей та молоді з урахуванням стану їхнього здоров'я, рівня фізичного та психічного розвитку. У закладах освіти заняття з фізкультурно-спортивної реабілітації учнів і студентів з інвалідністю є обов'язковими, їх періодичність та інтенсивність визначаються індивідуально, з урахуванням медичних рекомендацій. Керівники закладів освіти зобов'язані забезпечувати створення сприятливих умов для належної рухової активності учнів та студентів, комплексний підхід до формування розумових і фізичних здібностей особистості, вдосконалення фізичної та психологічної підготовки до активного життя, безперервності цього процесу протягом усього життя» [3].

Кризовий стан фізичного виховання не сприяє утвердженню державної політики у сфері фізичної культури та спорту та дискредитує МОН України, як орган, що не здатний на ефективні управлінські та державницькі рішення. Відкритим залишається питання забезпечення ректорами створення сприятливих умов для належної, науково-обґрунтованої норми у 12-14 годин на тиждень рухової активності студентів 2, 3, 4 курсів навчання, комплексний підхід до формування розумових і фізичних здібностей особистості, вдосконалення фізичної та психологічної підготовки до активного життя, безперервності цього процесу протягом усього життя.

У статті 50 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» передбачено, що наукове забезпечення у сфері фізичної культури і спорту здійснюється для проведення наукових досліджень, впровадження їх результатів у практику роботи закладів фізичної культури і спорту, підготовки наукових кадрів та науково-педагогічних працівників [3]. З огляду на часові параметри проведення наукових досліджень, потреба сталою контингенту досліджуваних та необхідність дослідити динаміку та тенденції тих чи інших параметрів або явищ, зазначаємо, що скорочення курсів викладання фізичного виховання значно ускладнить проведення наукових досліджень та впровадження у роботу кафедр результатів досліджень та сучасних здоров'язберігаючих технологій.

У 2015 році вищі заклади освіти отримали лист МОН України № 1/9-454 від 25.09.2015 р. «Щодо організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах», де були надані рекомендації щодо організації фізичного виховання у вищих закладах освіти України згідно з додатком [8]. Але вищі заклади освіти намагаються вирішити це питання по-своєму, в межах своїх уявлень та можливостей реалізації, опираючись на автономію свого навчального закладу.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 09.12.2015 р. № 1045 «Про затвердження Порядку проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України» [5], починаючи з травня 2017 р. щорічно проводилося це оцінювання. У зв'язку зі суттєвим скороченням фізичного виховання не зрозуміло, яким чином реалізовувати ідею цієї Постанови та проводити підготовку студентів 2,3,4 курсів навчання до тестування.

Висновки: Отримані дані дають нам підстави стверджувати:

1) Стан викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання» у ЗВО України можна назвати критичним.

2) Дослідження реалізації Закону України «Про фізичну культуру і спорт» у закладах вищої освіти України виявило ряд серйозних проблем: не виконуються головні засади формування державної політики у сфері фізичної культури та спорту; напрямки розвитку фізичної культури та спорту не забезпечуються у повній мірі діючими у ЗВО спортивним клубом, центром студентського спорту (ЦСС) та колективом фізичної культури; органи державної влади та керівники закладів вищої освіти не сприяють утвердженню державної політики у сфері фізичної культури та спорту шляхом прийняття відповідних нормативних документів та державницьких управлінських рішень; відбувається погіршення наукового забезпечення процесу фізичного виховання та впровадження результатів досліджень у практику.

3) Виявлені проблеми реалізації Закону України «Про фізичну культуру і спорт» у вищих закладах освіти України повинні бути врегульовані державою шляхом прийняття відповідних нормативно-правових актів.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у подальшому аналізі нормативно-правових актів з метою врегулювання проблеми викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання» у закладах вищої освіти України.

References

1. Верховна Рада України Закон № 1556-VII «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення 20.01.2024).
Verkhovna Rada Ukrayiny Zakon № 1556-VII «Pro vyshchu osvitu» [«On Higher Education»] Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> [in Ukrainian].
2. Верховна Рада України. Закон № 2145-VIII «Про освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 20.01.2024).
Verkhovna Rada Ukrayiny. Zakon № 2145-VIII «Pro osvitu» [«On Education»] Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].
3. Верховна Рада України Закон № 3808-XII «Про фізичну культуру і спорт» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text> (дата звернення 20.01.2024).
Verkhovna Rada Ukrayiny Zakon № 3808-XII «Pro fizychnu kul'turu i sport» [«On physical culture and sports»] Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text> [in Ukrainian].
4. Дух Т., Романчишин О. Теоретико-методична підготовленість студентів з навчальної дисципліни «Фізичне виховання». *Науково-практичний журнал «Спортивний вісник Придніпров'я, Дніпро, ПДАФКиС. 2018. №2. С. 37–43.*
Dukh T., Romanchyshyn O. (2018) Teoretyko-metodychna pidhotovlenist' studentiv z navchal'noyi dystsypliny «Fizychnye vykhovannya» [Theoretical and methodological preparation of students in the discipline «Physical Education»]. *Naukovo-praktychnyy zhurnal «Sportyvnyy visnyk Prydniprov'ya» – Scientific and practical magazine «Sports Bulletin of the Dnieper Region» Dnipro, PDAFKiS. Ukraine, No 2. 37–43.*
5. Кабінет Міністрів України. Постанова № 1045 від 09.12.2015 року «Про затвердження Порядку проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення 20.01.2024).
Kabinet Ministriv Ukrayiny Postanova № 1045 vid 09.12.2015 roku «Pro zatverdzhennya Poryadku provedennya shchorichnoho otsinyuvannya fizychnoyi pidhotovlenosti naseleння Ukrayiny» [«On Approval of the Procedure for Conducting the Annual Assessment of the Physical Fitness of the Population of Ukraine»] Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-2015-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
6. Круцевич Т., Пангелова Н. Сучасні тенденції щодо організації фізичного виховання у закладах вищої освіти. *Науково-практичний журнал «Спортивний вісник Придніпров'я», Дніпро, ПДАФКиС. 2016. № 3. С. 109–114.*
Krutsevych T., Panhelova N. (2016) Suchasni tendentsiyi shchodo orhanizatsiyi fizychnoho vykhovannya u zakladakh vyshchoyi osvity [Modern trends in the organization of physical education in institutions of higher education] *Naukovo-praktychnyy zhurnal «Sportyvnyy visnyk Prydniprov'ya» – Scientific and practical magazine «Sports Bulletin of the Dnieper Region» Dnipro, PDAFKiS. Ukraine, No 3. 109–114.*

7. Круцевич Т., Сайчук М., Підлетейчук Р. Причини політики девальвації фізичної підготовки в системі фізичного виховання в закладах освіти України. *Науково-практичний журнал «Спортивний вісник Придніпров'я», Дніпро, ПДАФКиС. 2018. №1. С. 169–174.*
Krutsevych T., Sayinchuk M., Pidleteychuk R. (2018) Prychyny polityky deval'vatsiyi fizychnoyi pidhotovky v systemi fizychnoho vykhovannya v zakladakh osvity Ukrainy [Reasons for the policy of devaluation of physical training in the system of physical education in educational institutions of Ukraine] *Naukovo-praktychnyy zhurnal «Sportyvnyy visnyk Prydniprov'ya» – Scientific and practical magazine «Sports Bulletin of the Dnieper Region» Dnipro, PDAFKiS. Ukraine, No 1. 169–174.*
8. Міністерство освіти і науки України. Лист № 1/9-454 від 25.09.2015 року «Щодо організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-454729-15#Text> (дата звернення 20.01.2024).
Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Lyst № 1/9-454 vid 25.09.2015 roku «Shchodo orhanizatsiyi fizychnoho vykhovannya u vyshchyykh navchal'nykh zakladakh» [«Regarding the organization of physical education in higher educational institutions»] Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-454729-15#Text> [in Ukrainian].
9. Міністерство освіти і науки України. Наказ № 4 від 11.01.2006 року «Про затвердження Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах» URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/272967__648199 (дата звернення 20.01.2024)
Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Nakaz № 4 vid 11.01.2006 roku «Pro zatverdzhennya Polozhennya pro orhanizatsiyu fizychnoho vykhovannya i masovoho sportu u vyshchyykh navchal'nykh zakladakh» [«On approval of the Regulation on the organization of physical education and mass sports in higher educational institutions»] Retrieved from: https://zakononline.com.ua/documents/show/272967__648199 [in Ukrainian].
10. Міністерство освіти і науки України. Наказ №210 від 22.03. 2002 року «Про утворення фізкультурно-спортивних клубів та їх осередків у вищих, середніх та професійно-технічних навчальних закладах». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0210290-02#Text> (дата звернення 20.01.2024).
Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Nakaz №210 vid 22.03. 2002 roku «Pro utvorennya fizkul'turno-sportyvnykh klubiv ta yikh oseredkiv u vyshchyykh, serednykh ta profesiyno-tekhnichnykh navchal'nykh zakladakh» [«On the formation of physical culture and sports clubs and their centers in higher, secondary and vocational educational institutions»] Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0210290-02#Text> [in Ukrainian].
11. Оксьом П. М., Азаренков В. М. Бережна Л. І. Сучасний стан та проблеми забезпечення викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання» у вищих закладах освіти України. *Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми фізичного виховання різних верств населення», Харків, ХДАФК, 2020. С. 119–130.*
Oks'om P. M., Azarenkov V. M. Berezhna L. I. (2020) Suchasnyy stan ta problemy zabezpechennya vykladannya navchal'noyi dystsypliny «Fizyчне vykhovannya» u vyshchyykh zakladakh osvity Ukrainy [The current state and problems of ensuring the teaching of the educational discipline «Physical education» in higher education institutions of Ukraine] *Zbirnyk naukovykh prats' Vseukrayins'koyi naukovo-praktychnoyi internet-konferentsiyi «Aktual'ni problemy fizychnoho vykhovannya riznykh verstv naseleння» – Collection of scientific papers of the All-Ukrainian scientific and practical internet conference «Actual problems of physical education of different population groups», Kharkiv, KhDAFK, Ukraine. 119–130.*
12. Тимошук О. В. Вплив фізичної активності та загартування на адаптаційні можливості учнівської і студентської молоді, що перебуває в умовах сучасних закладів освіти. *Молодий вчений. 2018. №7(71). С. 217–221.*
 Tymoshchuk O. V. (2018) Vplyv fizychnoyi aktyvnosti ta zahartuvannya na : adaptatsiyini mozhlyvosti uchniv's'koyi i student-s'koyi molodi, sheho perebuvaє v umovakh suchasnykh zakladiv osvity [The influence of physical activity and hardening on the adaptive capabilities of pupils and students living in the conditions of modern educational institutions] *Molodyy vchenyy – A young scientist. No 7(71), 217–221.*

Pavlo Oksom

ORCID 0000-0001-7959-2405

*PhD in Physical Training and Sports
Associate Professor of the Department of Sports and Physical Education
Sumy State A.S. Makarenko Pedagogical University
(Sumy, Ukraine) E-mail: oksiom@i.ua*

Oleh Shumakov

ORCID 0000-0002-4801-0967

*Senior teacher of the Department of Sports and Physical Education
Sumy State A.S. Makarenko Pedagogical University
(Sumy, Ukraine) E-mail: ovshumakov@ukr.net*

PROBLEMS OF IMPLEMENTATION OF THE LAW OF UKRAINE «ON PHYSICAL CULTURE AND SPORTS» IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF UKRAINE

The study identified and described the problems of implementing the Law of Ukraine «On Physical Culture and Sports» in the educational process of physical education of students in modern conditions of higher education institutions of Ukraine.

The problems of implementing the Law of Ukraine «On Physical Culture and Sports» in higher education institutions of Ukraine are of strategic importance, since the level of the state's defense capability directly depends on the level of health and physical fitness of the youth.

***The purpose** of the study is to study the problems of implementing the Law of Ukraine «On Physical Culture and Sports» in higher education institutions of Ukraine*

***The methodological basic** of the study is a systematic and person-oriented approach with the aim of analyzing the regulatory and legal acts of the state and scientific and methodological sources on the implementation of physical culture and health activities with students of higher educational institutions. The work uses a multi-level systematic analysis of scientific sources based on philosophical, general-scientific, partial-scientific and specific-scientific levels of knowledge.*

***Scientific novelty.** Based on the analysis of scientific sources on the research topic, the problems of implementing the Law of Ukraine «On Physical Culture and Sports» in the educational and educational process of physical education of students in the modern conditions of higher education institutions of Ukraine were identified and described.*

***Conclusions.** The study of the implementation of the Law of Ukraine «On Physical Culture and Sports» in higher education institutions of Ukraine revealed a number of serious problems:*

– the main principles of the formation of state policy in the field of physical culture and sports are not fulfilled;

– directions for the development of physical culture and sports are not fully provided by the sports club, student sports center and physical culture team operating in higher education institutions;

– state authorities and heads of higher education institutions do not contribute to the approval of state policy in the field of physical culture and sports through the adoption of relevant normative documents and the state management decisions;

– there is a deterioration of scientific support for the process of physical education and implementation of research results into practice.

The problems of the implementation of the Law of Ukraine «On Physical Culture and Sports» in higher education institutions of Ukraine revealed by the research should be regulated by the state through the adoption of relevant normative legal acts.

Keywords: *legal acts, students, physical education, motor activity, health.*

Стаття надійшла до редакції 31.01.2024

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор О. А. Устименко-Косоріч